

The background is a textured, olive-green surface. At the top, a flock of birds is scattered across the sky. Below them, a dashed line separates the title from the event details. The landscape is composed of white, wavy lines representing hills. On the left, there are white line drawings of trees. In the bottom left, a man and a woman are seen from behind, looking out over the landscape. The man is wearing a cap and a dark sweater, and the woman is wearing a dark coat and a bag. Three dark, vertical, pill-shaped markers with white numbers are placed on the landscape: '17' on a hill, '16' on a lower slope, and '15' on a hill to the right. A circular logo with the text 'BOLYAI' and 'www.bolyaimultely.hu' is located on the right side, overlapping the '15' marker.

Határ - kövek

III. gyalogos konferencia
2016. március 18.

17

16

BOLYAI
www.bolyaimultely.hu

15

KÖSZÖNTŐ

Jogosan tehetjük fel, hogy miért éppen *Határ-kövek*? Egyénenként elindultunk már a szakmaiság gyalogútján, és fontos határközköz érkeztünk egy konferencia képében. Tudományos munkásságunk hosszú útját járjuk, és egyszer majd célba érünk. Van tehát némi összefüggés a *Gyalogút* és a *Határ-kövek* elnevezések között.

Harmadjára, immár hagyományként rendezzük meg a Bolyai Önképző Műhely házi konferenciáját az ELTE BTK-n. Vannak, akik már az első konferencián is tartottak előadást, és a tavalyi után ismét vállalkoztak a részvételre. Ám üde színfoltként szép számmal jönnek az újoncok is.

A cél jobban megismerni egymás szakmai területét, illetve előadóként gyakorolni, hogyan vázoljuk a kutatásunk problémáit egy laikus közönségnek.

Dr. Görög Dóra plenáris előadása mellett 23 kutatásba nyerünk bepillantást. Az idei év két újítása a páros előadások megjelenése, illetve a külsős előadók meghívása.

A konferencián elhangzott előadásokat írott formában is tervezzük kiadni, mivel „a szó elszáll, az írás megmarad”.

Sikeres tanácskozást és hasznos gondolatokat kívánok minden kedves résztvevőnek!

Rácz Márk
szervező

Budapest, 2016. március 18.

BORSOS BETTINA: AZ ESZTÉTIKAI KÍSÉRLET – OSCAR WILDE: *DORIAN GRAY ARCKÉPE*

A *Dorian Gray arcképe* nem csak egy életre kelt festmény, egy hasonmás története, hanem az író esztétikai nézeteinek próbája – egy példázat, ami a művészi teremtés lehetőségeiről szól. A teremtést, ami WILDE esztétikai gondolkodásának középponti és egyben leg-problematikusabb eleme, előadásom három allegórián keresztül elemzi: a tudományos (felbontó), a művészi (formázó) és az isteni (életre hívó) fázisok mentén.

A regény középpontjában álló portréfestmény létrejöttkor a két művészalak – egy festő és egy „költő” – a világ szerkezetét bontják meg és alkotják újra; a végeredmény pedig egy Frankenstein teremtményéhez hasonló keveréklény, azzal a különbséggel, hogy nem a tudomány, hanem a művészet hatáskörébe tartozik. A lélek és a test, valamint a fenomének közötti egység felbontását a művészek végzik el a tudományos analízis mintájára. A festmény létrejötte ezért maga is egy tudományos kísérlet allegóriája, a kísérletet végrehajtó, feltaláló, teremtő tudósok pedig művészek. Két, a 19. század végén feltörekvő tudomány hatására történik utalás a regényben: egyrészt a lélektanra, a pszichoanalízisre, másrészt pedig a szintén analitikus biológiára. Az analitikusan felbontott világ ezután a teremtés következő fázisában az elemek szabad vegyülésével, a személyek és műalkotások közötti befolyások segítségével nyernek új formát.

Az életre, felszínre hívásban egy harmadik terület, a fényképezés hatását és allegóriáját fedezhetjük fel: a regényben szereplő festmény leírása hiányos, és azt az olvasónak kell „előhívnia.” WILDE esztétikájának értelmében összecsap egymással az irodalmi (nyelvi-szemiotikai, időbeli) és a képi művészet, melyből az irodalom kerül ki győztesen. Ugyanis WILDE szerint az írónak nagyobb szabadsága van abban, hogy mit ábrázol, a regény időbelisége pedig feloldja a (képi) műalkotás mozdulatlanságát. A regény a modernista válsághelyzet tünete is egyben, melyben a művészet új tudományos és technikai vívmányok és módszerek segítségével próbálja meghatározni magát, miközben a műalkotás önreferenciálissá válik.

CSONKA ZSÓFIA: NYOMOK A TÁJBAN

A táj összetett rendszer, ezt senki sem vitatja. De azt, hogy mi tartozik bele abból a komplex értékegyüttesből, amely az idők során ráakódott, azt sokan újra és újra átgondolták. Függetlenül az egyes kutatók véleményétől, kijelenthetjük, hogy minden táj tartalmaz a múltból származó elemeket, ezért eszmei síkon történeti tájnak kell tekinteni őket, ezzel meghatározva saját hozzáállásunkat is.

Előadásomban azt boncolgatom, hogy milyen elemek, formák azok, melyek egyértelműen jelzik számunkra, hol látható olyan tájrészlet, ami magán viseli a korábbi generációk, korok tájalakító hatását. Egészen a kövek

szintjén vizsgálom, hol vannak a történeti határok, meddig terjedt a földműveléssel karbantartott területek határa, illetve hogy illik bele ebbe a rendszerbe a város. Mert a város is történeti táj, csak a sűrűsége olyan extrém, mint sehol máshol. Külön foglalkozom a katonai hagyományok tájalakító tevékenységével, mert hazánkban ezzel több korból és formában találkozhatunk utazásaink során.

Tematikusan is csoportosíthatók a tájban fellelhető kövek. Az én listámban katonai, mezőgazdasági, építészeti és vallási hagyományok nyomán találunk elemeket, de ehhez hozzá lehet venni egy nehezen meghatározható, az ember jólétét szolgáló kategóriát, mely a kert szintjén foglalkozik a témával. A prezentáció rajzolt elemekkel és számos képi illusztrációval mutatja be, milyen anomáliák jelzik számunkra a tájban, hogy itt már történt beavatkozás korábban.

GOMBKÖTŐ BENCE: A MONGOL LÓSZÍNNEVEK NYELVÉSZETI ELEMZÉSE

A színnevek kutatása már régóta foglalkoztatja az embereket és a tudományt. A kutatások során betekintést nyerhetünk egy nyelv struktúrájába, és megismerhetjük annak kulturális háttérét. Előadásomban a klasszikus mongol nyelvben szereplő lószínűveket vizsgálom morfológiai, szemantikai és etimológiai szempontból.

A mongol kultúrában a lovak kitüntetett szerepet kapnak az élet minden területén; fontosságuk ellenére a velük kapcsolatos színnevek kutatásában hiány mutatkozik.

A mongol nyelvág altaji nyelvcsaládban betöltött szerepének, illetve a klasszifikációjának a bemutatása után a klasszikus mongol nyelvben lévő alapszínnevekből kiindulva mutatom be és elemzem először az állatokra vonatkozó, majd csak a lovakra használt összetett és képzőkkel ellátott színneveket. A képzőket típus alapján rendszerezem, illetve a szóösszetételek struktúráját is bemutatom.

A mongol színnevekre vonatkozó irodalom meglehetősen csekély, csak rövid cikkek és tanulmányok foglalkoztak a témával. Az általam gyűjtött lista közel harminc lószínnévet tartalmaz, amelyeket különböző mongol szótárakból gyűjtöttem ki.

DR. GÖRÖG DÓRA: EGY MAGYARORSZÁGOT ÉRINTŐ AKTUÁLIS JOGESET ELEMZÉSE – A C-179/14. SZ. CAFETERIA-ÜGY

Azon uniós tagállam ellen indított kötelezettség-szegési eljárások, amelyek megindítását a Bizottság kezdeményezi – más esetben egy másik tagállam is indíthat ilyen típusú eljárást –, az uniós polgárok figyelmének középpontjában állnak.

Az Európai Bíróság nagytanácsa 2016. február 23-án ítéletet hozott a magyarországi cafeteria-ügyben. Ezen ügy számos uniós jogi kérdést vetett fel, mint például a szolgáltatásnyújtás szabadságának, valamint a letelepedés szabadságának kérdéskörét, továbbá a kedvező adózású utalványok kibocsátásának feltételeit.

A Bíróság érvelése szerint az EUMSZ 49. cikkben biztosított letelepedés szabadságát illetően fontos emlékeztetni arra, hogy annak célja az, hogy lehetővé tegye valamely tagállam állampolgára számára, hogy telephelyet létesítsen egy másik tagállamban annak érdekében, hogy ott tevékenységet végezzen, és ezáltal az önálló vállalkozói tevékenység terén elősegítse az Unión belüli gazdasági és társadalmi összefonódást.

A letelepedés szabadsága ennek érdekében magában foglalja annak lehetőségét, hogy az uniós polgár állandó és folyamatos jelleggel részt vegyen a származási államtól eltérő másik tagállam gazdasági életében, és ott haszonra tegyen szert, a fogadó tagállamban állandó telephelyen, határozatlan ideig ténylegesen végzett gazdasági tevékenység hatékony gyakorlása révén.¹

Az ügyben szereplő érvelésekből, a felek álláspontjainak ütköztetéséből számos jogi következtetést tudunk a jövőre vonatkozóan levonni.

GYŐRI GRÉTA: „SZAMOS MENTÉN, ANGYALOK FÖLDJÉN” – SZAMOSANGYALOS GAZDASÁG- ÉS TÁRSADALOMTÖRTÉNETE A II. VILÁGHÁBORÚTÓL A RENDSZERVÁLTÁSIG

Vizsgálataim alanya a Szamos folyó partján fekvő kis község, Szamosangyalos. A település gyermekkorom

¹ Részlet az Ítéletből (C-179/14)

egyik fontos színhelyét képezi, ezért is igyekeztem, hogy munkám hűen tükrözze a történetét.

Szamosangyalos lakosságának jelentős része a mezőgazdaságban dolgozott, elsősorban a szövetkezeti mezőgazdaság foglalkoztatta a mezőgazdasági keresők nagy részét. A gazdasági élet fő színtere a mezőgazdasági termelőszövetkezet volt. A demográfiai adatokat tekintve, a népesség a hetvenes évekig növekedett, a Kádár-korszak utolsó évtizedében azonban megtorpant. A magyar anyanyelvű, nemzetiségű lakosság mindig is domináns volt, emellett a legjelentősebb kisebbség a cigányság volt.

A gazdaság- és társadalomtörténeti áttekintés keretein belül a hétköznapi élet is górcső alá került, javarészt az interjúk, valamint a népszámlálási és statisztikai adatokon keresztül. Az iskolázottsági adatok mellett a megyei, járási, illetve az országos dokumentumok számbavétele is elkerülhetetlen volt.

Munkám második felében főleg interjúkból építkeztem, három különböző társadalmi és anyagi helyzettel rendelkező egykor, illetve ma is ott élő lakossal készítettem interjút. Az interjúk és az egyéb tárgyi emlékek, családi fotók alapján személyes történeteket is megismerhettem.

HAMVAI KINGA: PARTICIPÁCIÓS LEHETŐSÉGEK A MÚZEUMI GYAKORLATBAN

Napjainkban (nemzetközi szinten az 1990-es évek második fele óta) egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek

a múzeumok a művészet (vagy más típusú „tudásanyag”) átadására, a közönség számára érthetővé, befogadhatóvá tételére. A múzeumpedagógián túl, sok esetben már a művészi, illetve a kurátori gyakorlatban is előtérbe kerül a látogatók szemszögéből való gondolkodás.

FRANÇOIS COLBERT a „kultúrafogyasztók” motivációiként megkülönbözteti a kulturális képzés, az emocionális, a szociális és a szimbolikus igényt. Legújabb, kortárs igényként az alkotói igény merült fel, melynek során a közönséget (különböző mértékig) bevonják a kiállítás létrehozásába (konceptió megalkotásába, kurátori, menedzseri, kommunikációs folyamatokba). Azt a folyamatot, melynek során a passzív múzeumlátogatóból aktív résztvevő válik (döntések, válaszok, új tartalmak létrehozója, megalkotója, nem csupán célcsoportja), nevezzük participációnak.

Előadásomban röviden ismertetném a legjelentősebb participációs elméleteket (kontribúció, kollaboráció, együttalkotás, befogadás), melyeket (magyar és külföldi) példákon keresztül tennék értelmezhetővé. Többek között kitérnék a 2015-ös Velencei Biennálé magyar pavilonjában látható „Fenntartható Identitások” című projektjére, a Néprajzi Múzeum „A résztvevő múzeuma” című kiállítására, a Teleki tér építészeti átalakítására, illetve a San Francisco Museum of Modern Art „The Art of Participation” és a Helsinki Design Museum „Wirkkala Revisited” című kiállítására. A participáció fogadtatását és kritikáját is érinteném röviden.

HEGYI PÉTER: EGY KERÍTÉSOSZLOP KÁLVÁRIÁJA – A MÉRNÖKI MUNKA AZ ELHANYAGOLÁSOK MŰVÉSZETE

A környezet megértése, leírása az ember örök vágya. Az emberiség a történelme során különböző modelleket alkotott a természetben lejátszódó események értelmezésére. Ezek bonyolultsága, az ezek által adott előrejelzések megbízhatósága fokról fokra fejlődött. A mérnöki tudományokban sincs ez másként. Az építőmesterek kezdetben egyszerűen empirikus alapon nyugvó szabályokat követve építettek jelentős építményeket (piramisok, vízvezetékek, tornyok). Idővel ezeket a tapasztalati képleteket leváltották az elméleti alapon nyugvó analitikus eljárások, melyek megalkotása már komolyabb matematikai felkészültséget igényelt. A számítógépi kapacitás fejlődésével új módszereket fejlesztettek ki, melyek segítségével még részletesebb vizsgálatok végezhetők el, még összetettebb szerkezetek viselkedése válik követhetővé. Ezen összetettebb modellek alkalmazása azonban nagyobb szakértelmet kíván, emellett az általuk kínált pontosság csak a peremfeltételek és paraméterek pontosabb ismeretében érhető el. Így tehát a nagyobb pontosság csak nagyobb energiabefektetés árán valósítható meg. A mérnök egyik legfontosabb feladata az, hogy mérlegelje, mely modell képes megfelelően pontosan, ugyanakkor a lehető legegyszerűbben leírni a vizsgált jelenséget.

Előadásomban egy nyugat-magyarországi gyorsforgalmi út mellett épült egyszerű vadvédő kerítés tartó-

oszlopának példáján keresztül szeretném bemutatni a mechanikai modellalkotás lehetséges szintjeit. Maga a szerkezet igen egyszerű, mindenki számára ismert, ugyanakkor mechanikai szempontból lehet (és egy konkrét munka kapcsán kellett is) bonyolultan tárgyalni. Az előadásban sorra veszem a szerkezet statikai számításának verzióit, kezdve az egyszerű, kézzel készített skicctől, a szabványos eljáráson keresztül a fejlett nemlineáris végelelemes szoftverrel történő modellezésig, bemutatva a verziók előnyeit, hátrányait és határait.

HÉRA BÁLINT – MÉSZÁROS ESZTER: „JÁRD KI LÁBAM, JÁRD KI MOST...”

Előadásunkban a magyar néptáncról beszélünk, de még inkább mutatunk. Betekintést nyújtunk a néphagyományokba, egy kis antropológiába és azokba a szokásokba, amelyek a népi kultúrában a táncot formálták. Minden falunak különböző viselete, tánca és zenéje volt, s bár a nagyobb néprajzi területeken hasonló figurák alakultak ki, egy kicsivel nagyobb kötésre már egészen eltérő mozgások jelennek meg.

A Műegyetemi Néptáncegyüttes táncosaiként hozunk ízelítőt abból, amit mi járunk. Táncokat ismertetünk és mutatunk be a mai Magyarország és Nagy-Magyarország területéről is.

HORVÁTH MÁRK – LOVÁSZ ÁDÁM: AZ ARCHIVÁLÁS ÖNKÍVÜLETE – TÁRSADALMI GYORSULÁS ÉS POSZT- HUMANITÁS

A 21. század gazdaságát, társadalmi életét és kultúráját nagyrészt a digitális kódok szinte fénysebességű gyorsasága határozza meg. Miközben „modern módon”, antropocentrikusan gondolkodunk, feltételezvé, hogy ezen folyamatok ember által irányíthatóak és az emberek javát szolgálják, a sebesség az a rendszerhiba, ami elárulja ezen folyamatok inhumanitását. Márpedig PAUL VIRILIO szerint a dromokrácia korában élünk (VIRILIO 2009). Míg a korábbi társadalmi formákat többé vagy kevésbé osztályalapú ellentétek határozták meg, a dromokratikus társadalmi berendezkedést az ember relatív lassúsága és az autonómmá vált technikai eszközök gyorsasága közti dialektikus ellentét határozza meg.

Azokra a pontokra kívánunk reflektálni, ahol leginkább felsejlik a poszthumán jövő lehetősége, sőt annak elkerülhetetlensége. Első példánk a munkások nélküli gyár esete, második az internetes ismerkedés végtelenül felgyorsult, ezzel együtt kiüresedett világa, a harmadik az archiválás poszthumán extázisa, avagy „az archívumok morajlása” (ERNST 2008).

Végso soron a munkaerő-helyettesítés, a szexualitás virtualizációja és az emlékezet exteriorizációja az archiváláson keresztül egy poszthumán jövő felé orientálnak.

JAMRISKÓ TAMÁS: ONLINE TARTALOMFOGYASZTÁS, ÉRTÉKPERCEPCIÓK ÉS -PREFERENCIÁK EGY DIGITÁLIS PLATFORMON

Az előadásból megtudhatjuk, hogy egy elsősorban utóközléssel foglalkozó online portál olvasói milyen tartalmakat fogyasztanak, s ennek tükrében megismerhetjük az értékpreferenciáikat és -percepcióikat. Mik azok az információk, amiket kedvelnek, megosztanak, véleményeznek? Milyen korcsoportok dominánsak a portál online terében, és őket milyen kommunikációval lehet elérni? Hogyan épül fel az értékhierarchiájuk? S végül, mindebből mi olvasható ki, hogyan hasznosítható ez a tudás egy-egy online portál, Facebook-oldal vezetésekor?

KELEMEN LUCI: HUSZONÉVESEN MÉDIAVÁLLALKOZÁST INDÍTANI? A LUMENS TÖRTÉNETE

Tavaly a holnap újságírásáról tartottam előadást, idén kísérletet teszek arra, hogy részese lehessenek: több hónap előkészület után az egyetemi sajtóélet legjobbjaival közösen elindítottam a Lumens nevű hírportált. Az első három hónapban több százezer olvasó, egy EMASA-interjú, Index-, Mandiner-, 444- és Figyelő-szemlézések igazolták erőfeszítéseinket.

Részletesen bemutatom, hogyan indult útjára a semmiből oldalunk, milyen formális követelményekkel és milyen gyakorlati nehézségekkel kellett szembe-

néznem az előkészítés folyamán – illetve azt is, egyáltalán milyen lehetőségei vannak egy egyetemistának a hasonló kísérletezésre. Megmutatom azt is, mivel jár az oldal napi működtetése, milyen gyakorlati és szakmai elképzeléseket igyekszem érvényesíteni.

Mindezek mellett a jövőbe is tekintünk – érintve, milyen terveim vannak arra, hogy egy komoly gyakorlati műhelyt építsünk ki, jelenlegi eredményeinkre alapozva.

MARCZIN I. BENCE: A SZUBJEKTUM HELYE KÉPEK KÖZÖTT

Előadásomban elsősorban GOTTFRIED BOEHM néhány tanulmányára támaszkodva szeretném bemutatni a képi képi fordulat utáni helyét, valamint megkeresni, hogy hol is lehet ebben a közegben helye a képet néző szubjektumnak.

BOEHM több helyen igen élesen bírálja a nyelvi kifejezések hagyományát a képi élmények lefordíthatóságában, mintha a verbális nyelv nem egy nyelvet beszélne a képi nyelvvel, lebontott olyan gátakat, amik akadályozhatják a modern képzőművészeti alkotások játék fogalma felőli megközelítését. A képiség lényegéről megfogalmazott gondolatai, úgy vélem, bizonyos pontokon egymás mellé tehetők a HANS-GEORG GADAMER *Igazság és módszer*-ben leírt képződménnyé válás fogalmával, legalább is ahogyan az a műalkotás játék létmódja körül kialakult.

Magából a képiség jellegéből adódik az, hogy „tartalma” nem helyettesíthető egy fix fogalommal sem. A kép így egy paradoxon feszítésében létezik, ugyanis az anyagiséga okán körülhatárolható, de belső potencialitása okán végtelen mozgástérrel rendelkezik, így mindig jeleniségében kell rátekintenünk, amely szálon kapcsolódik GADAMER játékfogalmához.

A szerző, alkotó által megjeleníteni kívánt üzenet – amennyiben van, szavakba önthető és kimondott – csak egy a számos változó közül, a megjelenítés módja is ugyanolyan, ha nem nagyobb jelentőséggel bír az értelmezésben. A megjelenítés, a szemlélt alkotás, a megjelenítési módok végtelen vagy végtelenhez konvergáló lehetőségei közül választatott ki, így műalkotások esetén (ha élesen elválasztanánk a tartalmat és a formát) az esetleges tartalommal szemben a forma hordozhatja a művészi értéket.

MÉSZÁROS ESZTER: A KÖLDÖKZSINÓR

A köldökzsinór az anya és a magzat közötti kapcsolat szimbóluma, a vér, az oxigén és a tápanyagok szállítója, a kisbaba ellátását szolgáló csatorna az anyaméhben, és mindannyiunk legelső játéka is egyben. Mégis keveset tudunk róla, ismereteink homályosak, sőt sok esetben tévhiteken alapulnak. Manapság az összejtvíta is nagyon aktuálissá teszi, hogy közelebbről lássuk a köldökzsinór működését és szerepét.

Előadásomat ezért ennek a csodálatosan megalkotott, de csupán rövid ideig hozzánk tartozó szervnek szentelem, hogy megünnepelhessük, amit mindannyiunkért tett és tesz!

MÉSZÉGETŐ DOROTTYA: AZ AUTISTA AGY

Az utóbbi évtizedekben folyamatosan növekedett az autisztikus spektrumba sorolható zavarokkal (ASD-vel) diagnosztizáltak száma. Az általuk bejárt atipikus fejlődési út – eredményeit tekintve – igen változatos lehet, különösen az egyre elterjedtebb és egyre jobb minőségű korai diagnosztikai eljárásoknak és specifikus fejlesztő programoknak köszönhetően.

Van, aki önálló életvezetésre képes, intelligenciája ép vagy akár átlag feletti, és csak enyhe zavarai vannak a társas készségek és a rugalmas viselkedésszervezés terén. Ma is gyakori azonban, hogy az autizmussal élőket komoly fogyatékoságok sújtják, amelyek jelentős szenvedést okozhatnak nekik és rendkívül nehezévé tehetik megfelelő gondozásukat.

Ezek a rendkívül elterjedt és változatos zavarok nagy kihívást jelentenek a tudomány számára. Bár az utóbbi évtizedekben óriási ismeretanyag gyűlt össze az ASD-vel kapcsolatban, még mindig nincsenek biztos válaszok arra, hogy mi okozza az autizmust, és pontosan hogyan tér el az autista agy fejlődése és működése a tipikustól,

csak versengő elméletek próbálnak egységes magyarázó keretet nyújtani.

A kognitív vagy társas zavarok elsődlegesen az ASD-ben? Van-e köze az autizmusnak a tükörneuronokhoz? Szélsőségesen „férfias” vagy túl korán „felnőtté váló” az autisták agya? Mi a szemkontaktus problémájának szerepe az ASD-ben? Van-e igazság abban a sztereotípiában, hogy az autistáknak nincsenek érzelmeik és képtelenek az empátiára? Mi az oka annak, hogy a szellemileg akár súlyosan visszamaradott autisták időnként rendkívüli képességeket mutatnak egy szűk területen, és mennyire tekinthetjük ezt a jelenséget általánosnak? Miért nem érti meg egy ASD-s az ironikus kijelentéseket?

Többek között ezeket a kérdéseket járom körül néhány kurrens, a zavart elsősorban idegtudományi oldalról megközelítő modell bemutatása során, kitérve arra is, hogy milyen kihívásokkal néznek szembe az agykutatók a válasz nyomában.

NÉGYESI NOÉMI: A MACSKÁK EMBERI TERMÉSZETE – ANIMAL STUDIES VS. HOFFMANN

A posztmodern utáni időszakot szokás poszthumánnak nevezni, mivel az ide tartozó elméletek az eddigieknél is radikálisabban haladják meg a filozófiatörténetben sokáig uralkodó emberközpontú gondolkodást. A poszthumán elméletek között kap helyet az ún. Animal Studies is, mely az ember–állat fogalom pár konvencionális értelmezését

kérdőjelezi meg, feltárva egy új viszonyrendszert az ellentétesnek gondolt kategóriák között, ezáltal finomítva a határvonalon.

HOFFMANN a romantika idején írta a *Murr kandúr élet-szemlélete, valamint Johannes Kreisler töredékes életrajza* című regényét, melyben nem kevés iróniával figurázza ki az ember, állat, valamint a polgár, civilizáció, művész(et) és zseni fogalmakat. Előadásomban azt mutatom meg, hogy a kritériumok, melyek mentén az Animal Studies újragondolta az *állat* kategóriáját, hogyan jelentek meg HOFFMANN jóval korábbi művében, paródia formájában.

NÉMETH RÁHEL: MÉDIAHATÁSOK – IFJÚSÁGI SOROZATOK BEFOLYÁSA A FIATALOK VISELKEDÉSÉRE

Régóta vitatott kérdés, hogy a média akármilyen formája gyakorol-e közvetlen hatást fogyasztóira. Egyes elméletek szerint a televízióban sugárzott műsorok ugyanolyan részei az egyén szocializációjának, mint a környezetében élő emberekkel történő interakció, mások azonban úgy gondolják, hogy a média kizárólag egyéb, az egyén gondolkodását befolyásoló tényezőkön keresztül, s nem önmagában képes hatást kifejteni a nézőkre.

Az előadásom alapjául szolgáló, internetes fórumok hozzászólásait elemző kutatásomban a fiataloknak szóló televíziós sorozatok nézőikre gyakorolt hatását vizsgáltam a *Skins* című brit drámasorozaton keresztül. A műsort gyakran érik olyan kritikák, miszerint negatív befolyással

van a fiatalokra a szexualitás és a drog- és alkoholfogyasztás gyakori, következmény nélküli ábrázolása miatt. A kutatás eredményei szerint ezek a vádak koránt sem alaptalanok, előadásomban azonban kitérek a sorozat pozitív, építő hatásaira is.

PAÁR ÁDÁM: A DZSUNGEL MÉLYÉN, AVAGY A POPULIZMUS JELENTÉSÉNEK REJTETELMEI

Aligha van manapság divatosabb politikai kifejezés, mint a populizmus. Nap mint nap találkozunk a fogalommal a sajtóban, a politikusi és elemzői beszédekben. De vajon tudjuk-e, hogy mit jelent? Mit akarnak a populisták?

A populizmus jelentését nem övezi konszenzus a politikatudományban. A populizmus elismert kutatója, MARGARET CANOVAN nem kevesebb mint hét definíciót különböztetett meg. Egy másik kutató, PETER WILES a populizmus 24 lehetséges értelmezését különítette el. GYURGYÁK JÁNOS a *Mi a politika?* című tanulmánykötetben felidézi ISAIAH BERLIN politikai gondolkodó és filozófus Hamupipőke-metáforáját a populizmus körül kialakult fogalmi képlékenységgel jellemzésére: BERLIN szerint a királyfi (a politológus) nem talál megfelelő méretű lábat, amelyik a populizmus fogalmi cipellőjébe illenék.

Magyar politikai környezetben különösen idegenül hangzik a populizmus kifejezés, ám ezért kiválóan alkalmas arra, hogy a legkülönbözőbb jelenségeket és törekvéseket lássák bele. A magyar sajtóban a populizmust leggyakrab-

ban a görög *demagógia* ('lázítás, népámítás') szinonimájaként használják, holott a populizmus – ha komolyan vesszük a szó gyökét, a latin *populus* ('nép') szót – nem mást jelent első szabad fordításban, mint 'népbarátság'.

Előadásomban arra vállalkozom, hogy ebben az eszmei, fogalmi öserdőben ösvényt vágva bemutassam a populizmus történeti megjelenési formáit. A populizmus kifejezés a 19. században jelent meg, amikor az Egyesült Államokban megalakult a Néppárt, amelyet Populista Pártnak is neveztek. Ettől kezdve a populizmus kulcsszó az amerikai politikában: erre hivatkoznak a New Deal hívei a Demokrata Pártban, majd az 1970-es évektől az Új Föderalizmus republikánus programjának támogatói.

Miután bemutatom a populizmus amerikai megjelenését és a Populista Párt programját, arra keresem a választ, miért telítődött a fogalom negatív tartalommal Európában.

RÁCZ MÁRK: A VALLÁSTÖRTÉNÉSZ POÓR JÓZSEF ÉS FODOR JÓZSEF 1989 ELŐTTI PEDAGÓGIAI MUNKÁSSÁGA ÉS VALLÁSKRITIKAI FELFOGÁSA A DATE MARXIZMUS–LENINIZMUS TANSZÉKÉN

Előadásomban az egykori Debreceni Agrártudományi Egyetem Marxizmus–Leninizmus Tanszék két ideológiai oktatójának munkásságát fogom kellő részleteiben tárgyalni. Elsőként életüket és kutatási területüket mutatom be, de szükséges röviden bemutatni az egykori munkahelyüket is, mely 27 éve nem létezik már.

A hetvenes és nyolcvanas években mindketten marxista filozófiát oktattak a fiatal egyetemistáknak. Kollégák voltak, és kutatási területük nagyban közelített egymáshoz. 1989 előtt a két vallástörténész olyan kutatómunkát végzett, aminek ismertetését, bemutatását fontosnak vélem, hiszen nélkülük nehezebben érthető meg a kommunista ideológia egyig szegmensének rideg valósága. A tudományosság segítségével próbálták bizonyítani, hogy a kereszténység ember- és személyiségfelfogása progresszív társadalompolitikai jelleggel bír. Ugyanakkor látták annak a lehetőségét, hogy az ember problémáit a keresztény tanítás keretein belül is meg lehet oldani. Mégis felfedezhető a két filozófus között nemcsak hasonlóság, hanem különbség is, amit szintén részletezek.

**RÁKÓCZI ADRIENN: BEVEZETÉS A NÉVTUDOMÁNYBA:
BUDAPEST XVII. KERÜLETÉNEK KÖZTERÜLETNEVEI-
RŐL**

Az előadásom során szeretnék betekintést nyújtani a névtudomány alapjaiba. A szakdolgozatom írásakor mélyedtem el Budapest közterületneveinek névtani vizsgálatában, most ezt a témát gondoltam tovább, közelítettem meg újra, ezúttal egy másik nézőpontból.

Az előadásomban általános ismereteket szeretnék adni arról, mi a különbség mesterséges, természetes, közösségi, illetve hivatalos közterületnév között, mi az előtag,

az utótag, mi az a névbokor, valamint mit jelent a táj által motivált és motiválatlan közterületnév.

A Fővárosi Önkormányzat közterületnév-jegyzéke alapján, amely a 2015. december 20-ig begyűjtött változtatásokat tartalmazza, összegyűjtöttem a XVII. kerület, Rákosmente közterületneveit (664 db) és alaktani, valamint jelentéstani szempontból kategorizáltam őket. A jelentéstani csoportosításnál HAJDÚ MIHÁLY 1975-ös névtani tanulmányára támaszkodtam, szükség esetén elhagytam, összevontam, illetve új csoportokat hoztam létre. Az átláthatóság érdekében diagramokon ábrázoltam az adatokat.

Az előadásomat online térkép segítségével színesíttem. Ezen a térképen mind a 664 közterületnevet feltüntettem, színekkel jelölve a különböző jelentéstani kategóriákba tartozókat, valamint aszerint, hogy a kerületen belül melyik városrészhez tartoznak.

SÜMEGI RÉKA TÜNDE: MESEKUTATÁS NEGYEDIK OSZTÁLYOS GYERMEKEK KÖRÉBEN

A modern, digitális világunkban újra a figyelem középpontjába kerültek a népmesei szimbólumok, mesehősök. Nem csak a kutatások, hanem a közvélemény is sokat foglalkozik azzal, hogy vajon a mai gyerekek fantázia-világának szereplői mennyiben térnek el a „régikorok” meséinek hőseitől. A videojátékok és mozifilmek szereplői vajon mennyire befolyásolják a gyermekek gondolatait, illetve mennyire tekintenek példaképként a rajzfilmekben

megjelenített szereplőkre a fiatalok? A modern mese-szereplők vajon képesek-e arra, amire a népmesék hősei, hogy segítsék a gyermekeket eligazodni a világban? A mai kislányok hősnőképe valóban más, mint ahogy azt a klasszikus mesebeli királylányoktól megszoktuk?

Kutatásom során negyedik osztályos tanulókat kértem meg arra, hogy írjanak egy rövid mesét bármiről, ami eszükbe jut. Egyetlen kikötés volt: a történetekben szerepelnie kell legalább egy hősnek vagy hősnőnek. Az általuk írt meséket elemezve elmondható, hogy a gyerekekre nagyon nagy hatással van a modern mesék, videojátékok, fantasy-k élményvilága, mely mind az általuk írt mesék helyszínválasztásában, mind a hősök kinézetében és cselekedeteiben megnyilvánult.

Az általam vizsgált kislányok hősnői aktívabbak, mint a legtöbb népmesei királylány, sőt akár a sárkánnyal való harctól sem riadnak vissza, bátran szembeszállnak az ellenséggel, hogy megmentsek az embereket. A kisfiúk történeteinek hősei alapvetően nem különböznek a klasszikus népmesei férfi hősöktől, aktívan harcolnak, hogy rendet teremtsenek a világban, azonban elmondható, hogy lényegesen több agresszív elemet tartalmaznak a meséik.

SZIKSZAI FANNI: A MITOKONDRIUMOK DINAMIKUS ÁTSZERVEZŐDÉSE AZ ECETMUSLICÁBAN

A mitokondriumok az eukarióta sejtek specializált sejszervecskéi. Legfőbb feladatuk a tápanyagok (oxigén

jelenlétében történő) lebontása és olyan molekulák képzése, amik energiát szolgáltatnak és tárolnak a sejtnek a későbbi felhasználás céljából. Lényegében emiatt nevezzük sokszor a sejt energiatermelő központjának.

A mitokondriumok sejt típusonként, fejlődési stádiumonként vagy egyes környezeti változások hatására különböző morfológiát, alakot mutathatnak. Maga a *mitokondrium* szó is a görög *mitosz* 'fonál' és a *kondrosz* 'szemcse' szavakból származik. Az elnevezés tehát jelzi, hogy a sejtekben két, egymástól elkülöníthető alakban is jelen vannak ezek a sejtorganellek: bab alakú, gömbszerű és összekapcsolódott, hosszúkas, elongált formában is. A mitokondriumok morfológiája azonban szoros összefüggésben áll a sejt bioenergetikai állapotával. Az energiaháztartás változásai pedig kulcsfontosságúak lehetnek a sejtek sorsának, működésének meghatározásában.

Előadásomban az egyik kedvelt modellállat, az ecetmuslica (*Drosophila melanogaster*) őssejtjeinek példáján szeretném bemutatni a mitokondriális hálózat átszerveződésének jelentőségét.

VARGA ANDRÁS: A BALATONI TURIZMUS NÉGY ÉVSZAKOSSÁ FEJLESZTÉSE A CLUB TIHANY PÉLDÁJÁN

A Club Tihany a szocialista érában ünnepelt hotelkomplexum, melynek állapota – ezzel együtt presztízse – mára erősen leromlott, korszerűtlen. Ez mind a létesítmé-

nyek, mind a szolgáltatások összetételére és színvonalára, mind a komplexum arculatára és pozicionálására igaz.

A hely adottságainak jobb kihasználása érdekében az alábbi koncepciókat vizsgáltuk meg: tematikus hotel, alkonyhotel, gyermekbarát hotel, háromgenerációs hotel, céges hotel, konferenciahotel, retro hotel, sporthotel, meditációs hotel, melegbarát hotel, muszlim hotel. Ezek a koncepciók a létesítmény méretéhez vagy lokációjából fakadó presztízséhez képest kicsi piacot jelentenének, ezért egy ökológikus ötcsillagos hotel koncepcióját vázoltuk fel, négy évszakos kikapcsolódást elősegítő szolgáltatásokkal.

A turizmus szektor KSH statisztikái alapján ezzel a legnépszerűbb piaci területre fókuszálunk, a második legnépszerűbb régióban, melynek jelentősége a beruházással felértékelődhet. A kereslet az ötcsillagos szobákra 2009-2010 óta lassan növekszik.

Végleges koncepciónkban egy minőségibb, többretű szolgáltatást kínáló komplexumot vázoltunk fel. Korszerűbb wellness, organikus alapanyagra épülő gasztronómia, rendezvényszervezési szolgáltatás és szervezett sport- és szabadidős programok nyújtásának még nagyobb élményt.

A létesítményben tervezett beavatkozások: a területhez csatolt jachtkikötő, ötcsillagossá alakított hotel-épület, jobban felszerelt strand, részben fedett fürdőegységek, új, vízre kerülő, exkluzív bungalók, kevesebb, de magasabb színvonalú szárazföldi bungaló, új wellness-épület, üvegházként funkcionáló kupolaépület, borsétány, footgolfpálya és felújított kapuépület.

A külső-belső terek a hotel új, egységes arculatának megfelelően épülnének, ökológikus, legalább alacsony-energiás, zöldenergiákat (is) hasznosító formában. A kert a hotel új nevének megfelelően édeni hangulatú lenne, az erre kialakított kupolaépületben egzotikus növényekkel és – korlátozott számban – állatokkal. A becslések alapján a kezdeti befektetés költsége több mint 13 milliárd forintba tehető, a megtérülés hozzávetőleg 10 év körüli.

ZÁMBÓ GERGŐ: TIPOGRÁFIA ÉS JELENTÉS

Habár számos jelentős grafikusművész és tipográfus azt a nézetet osztja, hogy az eszményi betűtervezés és szöveg teljesen láthatatlan az olvasó számára, és a legfontosabb az, hogy a szöveget a lehető legjobban megértsék, nem szabad elfeledkeznünk arról az egyszerű tényről, hogy a betűknek mégis formájuk, alakjuk van, egy kor gyermekei, tervezett tárgyak, melyeknek önálló jelentésük, történetük van.

Az előadás során bemutatom a tipográfia két hagyományos felfogását, röviden áttekintjük, hogy a tipográfia hogyan jelenik meg mindennapjainkban. Ezt követően pár történet, illetve grafika segítségével illusztrálom, hogy a betűk nem csak jelentéssel bírnak, melyek így modulálják az üzenetet, hanem a jelentésük folyamatosan változik (különös tekintettel kitérünk az otthoni számítógépek és a self-publishing jelentőségére).

Az előadás célja, hogy a hallgatóság sokkal tudatosabban, professzionálisabb módon kezelje a saját kiadványait, megértse, hogy miért fakad ki a betűtervező szakma a Times New Roman kötelező használatára, illetve értelmiségiként és mint állandó publikálók tisztában legyenek az egyik legfontosabb egyetemes kulturális örökségünkkel, ami nem is annyira láthatatlan, mint azt gondolnánk.

ZÁMBÓ GERGŐ: ALAPÉRZELMEK – A DÜH MEGÍTÉLÉSÉNEK VÁLTOZÁSA ÉS MŰKÖDÉSE

Alapérzelmeink megértése nagyban hozzásegíthet minket, hogy megértsük önmagunkat, illetve a mindennapi életünkben sokkal produktívabb kommunikátorok legyünk. A düh olyan egyetemes emberi alapérzelem, mely az egyszerű túlélési mechanizmustól indulva napjaink modern társadalmában szinte teljesen megváltozott. Önvédelmi és túlélési mechanizmus ma is: a lélek túlélési mechanizmusa.

Az előadás során a düh különböző jelentéseit és működését vizsgálom meg irodalmi példákon keresztül, kezdve HOMÉROSZ *Iliászától* egészen a kortárs magyar irodalomig, melyeket a tisztább érthetőség kedvéért néhol élcelődve, kiforgatva mutatok be. Ezt követően végigkövetjük, hogy mikor és hogyan változott a düh megítélése, és ez mit mesél mind rólunk, mind a társadalmunkról.

Végezetül megpróbálom választ adni arra, hogy a düh mechanizmusának mik az alap mozgatórugói ma, a pszichológusok hogyan gondolkodnak róla, és hogyan segíthet ennek megértése mindenkit hozzá egy boldogabb és kiegyensúlyozottabb élethez. Az előadás célja, hogy az egyik legkomplexebb alapérzelmet sikerüljön legalább alapszinten tudatosítani, megérteni.

Szervező: Rácz Márk (tel.: 30/ 667 99 24)

Szerkesztő és tördelő: Komlósi Réka

Fedél: Csonka Zsófia

A kiadásért felel a Bolyai Műhely Alapítvány.

1148 Budapest, Örs vezér tér 11. fsz. 1.

bom@e-nyelv.hu, www.bolyaimuhely.hu

PROGRAM

ELTE BTK 1088 Bp. Múzeum krt. 4/A 428. terem

1. BLOKK

9.00 *megnyitó* RÁCZ MÁRK (szervező)

9.05–9.20 ZÁMBÓ GERGŐ (ELTE BTK magyar BA, grafikus webdesigner): **Tipográfia és jelentés**

9.20–9.35 SZIKSZAI FANNI (ELTE TTK biológus MSc):
A mitokondriumok dinamikus átszerveződése az ecetmuslicában

09.35–9.50 NÉGYESI NOÉMI (ELTE BTK irodalom- és kultúratudomány MA): **A macskák emberi természete – Animal Studies vs. Hoffmann**

09.50–10.05 BORSOS BETTINA (ELTE BTK esztétika MA):
Az esztétikai kísérlet – Oscar Wilde: Dorian Gray arcképe

10.05–10.20 MARCZIN I. BENCE (DE HTDI filozófia PhD): **A szubjektum helye képek között**

10.20–10.35 *hozzászólások, vita*

(10 perc szünet)

2. BLOKK

10.45–11.00 JAMRISKÓ TAMÁS (ELTE TÁTK, szociológia BA): **Online tartalomfogyasztás, értékpercepciók és -preferenciák egy digitális platformon**

11.00–11.15 GYÖRI GRÉTA (ELTE BTK történelem MA és BCE TK politikatudomány MA, Magyar Nemzeti Múzeum

és Nemzetpolitikai Kutatóintézet): „Szamos mentén, angyalok földjén” – Szamosangyalos gazdaság- és társadalomtörténete a II. világháborútól a rendszerváltásig

11.15–11.30 KELEMEN LUCI (a Lumens.hu alapító szerkesztője): **Huszonévesen médiavállalkozást indítani? – A Lumens története**

11.30–11.45 ZÁMBÓ GERGŐ (ELTE BTK magyar BA): **Alapérzelmek – A düh megítélésének változása és működése**

11.45–12.00 *hozzászólások, vita*

12.00 –12.50 *ebédszünet*

13.00–13.40 *plenáris előadás* DR. GÖRÖG DÓRA (a Kisebbségi Jogvédő Intézet jogi munkatársa, valamint a PPKE-JÁK és a KRE-ÁJK megbízott oktatója, a PPKE-JÁDI PhD hallgatója): **Egy Magyarországot érintő aktuális jogeset elemzése – A C-179/14. sz. cafeteria-ügy**

13.40–13.50 *köszöntő* HAVASS MIKLÓS (a BOM kuratóriumának korábbi társelnöke, informatikus)

(10 perc szünet)

3. BLOKK

14.00–14.15 VARGA ANDRÁS (BME építészmérnök, Óbuda Group – Óbuda-Újlak Zrt., Liget Budapest portfóliómenedzsent, mérnökasszisztens): **A balatoni turizmus négy évszakossá fejlesztése a Club Tihany példáján**

14.15–14.30 RÁKÓCZI ADRIENN (KRE BTK magyar BA): **Bevezetés a névtudományba – Budapest XVII. kerületének közterületneveiről**

14.30–14.45 GOMBKÖTŐ BENCE (SZTE BTK keleti nyelvek és kultúrák BA): **A mongol lószínnevek nyelvészeti elemzése**

14.45–15.00 *hozzászólások, vita*

(10 perc szünet)

4. BLOKK

15.10–15.25 NÉMETH RÁHEL (ELTE BTK tolmács és fordító MA): **Médiahatások – Ifjúsági sorozatok befolyása a fiatalok viselkedésére**

15.25–15.40 HAMVAI KINGA (MOME design- és művészetmenedzsment MA, MOME Brand Iroda): **Participációs lehetőségek a múzeumi gyakorlatban**

15.40–15.55 CSONKA ZSÓFIA (BCE tájépítészmérnök MSc, Szilszakállkert Kft.): **Nyomok a tájban**

15.55–16.10 SÜMEGI RÉKA TÜNDE (KRE BTK pszichológia BA): **Mesekutatás negyedik osztályos gyermekek körében**

16.10–16.25 *hozzászólások, vita*

(10 perc szünet)

5. BLOKK

16.35–16.50 MÉSZÉGETŐ DOROTTYA (ELTE PPK pszichológia BA): **Az autista agy**

16.50–17.05 HORVÁTH MÁRK – LOVÁSZ ÁDÁM (ELTE TÁTK szociológia BA, Absentology Műhely): **Az archi-**

válás önkívülete – Társadalmi gyorsulás és poszt-humanitás

17.05–17.20 MÉSZÁROS ESZTER (KRE BTK pszichológia, Békés Dúlakör): **A köldökszínór**

17.20–17.35 HEGYI PÉTER (BME építőmérnök, Hidak és Szerkezetek Tanszék): **Egy kerítésoszlop kálváriája**

17.35–17.50 *hozzászólások, vita*

(10 perc szünet)

6. BLOKK

18.00–18.15 HÉRA BÁLINT (BME GMK ipari terméktervező mérnök PhD) – MÉSZÁROS ESZTER (KRE BTK pszichológia, Békés Dúlakör): **„Párválasztási rítusok néptánc hagyományainkban”**

18.15–18.30 PAÁR ÁDÁM (történész, politológus, Méltányosság Politikaelemző Központ, a BOM egykori hallgatója): **A dzsungel mélyén, avagy a populizmus jelentésének rejtelsei**

18.30–18.45 RÁ CZ MÁRK (KRE ÁJK, jogász): **A vallástörténész Poór József és Fodor József 1989 előtti pedagógiai munkássága a DATE Marxizmus–Leninizmus Tanszéken**

18.45–19.00 *hozzászólások, vita*

19.00 *a konferencia zárása* RÁ CZ MÁRK, *értékelése* BARANYAI KATALIN (csoportvezető mentortanár)